

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Alfons Röblom

Föredragande
Vattenbiolog
Susanne Vävare

Justerat
Omedelbart

Nr 60

Beslut om utlåtande gällande MKB för
fiskodlingsanläggning i Gustavs, västra
sidan Enskär.

ÅLR 2022/4021

149 S4

Miljöbyrån har fått in en begäran om att avge ett utlåtande gällande en MKB för en fiskodlingsanläggning i Gustavs, västar sidan Enskär. Landskapsregeringen avger sitt utlåtande och beslut enligt **bilaga S422E38**.



Dokumentnamn	Brevnr
UTLÅTANDE	149 S4
Ärendenr	Datum
ÅLR 2022/4021	21.6.2022

Hänvisning
Begäran om utlåtande 18.5.2022
VARELY/2580/2022

NMT-centralen i Egentliga Finland
PB 236
FI-20101 ÅBO

Kontaktperson
Susanne Vävare, telefon +358 (0)18 25456
susanne.vavare@regeringen.ax

E-post:
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Ärende

Utlåtande gällande MKB för fiskodlingsanläggning i Gustavs, västra sidan Enskär

Begäran om utlåtande

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland har begärt ett utlåtande om en MKB gällande en fiskodlingsanläggning i Gustavs, nära Enskär (VARELY/2580/2022). Ett utlåtande ska ha lämnats senast den 20.6.2022.

Lokaliseringsalternativen ligger i Bottniska viken i Bottenhavet. Projektområdet ligger i vattenförekomsten utanför Nystad, vars ekologiska status har bedömts som måttlig i vattenvårdens 3:e planeringsperiod. Två alternativ förespråkas varvid den ena ligger relativt nära Ålands territorialvatten och den åländska vattenförekomsten Norra Delet (vf 39).

Beslut

Landskapsregeringen beslutar att avge ett utlåtande om MKB:n enligt nedan. Landskapsregeringen önskar även ha en dialog med tillståndsgivande myndighet gällande de belastningar som fiskodlingsanläggningen kan medföra för de åländska vattnen samt för utpekade värdefulla undervattenbiotoper.

Övergripande utlåtande

Den åländska kustvattenförekomsten Norra Delet (vf 39) har klassificerats som en vattenförekomst med måttlig status (2012-2018), med ett förbättringsbehov för kvalitetsfaktorn kväve på 0,4 % och för fosfor 8,2 %. Den sammanvägda statusen totalt är måttlig, varför både vattendirektivet ickeförsämrings- och förbättrings krav ska tas i beaktande.

Även Bottenhavets status har försämrats och situationen enligt eutrofiering är således dålig även i Bottenhavet (SYKE 2018). Förbättring krävs således även för Ålands marina

vatten. Det är viktigt att komma ihåg att totalkväve och -fosfor ska behandlas som understödande kvalitetsfaktorer vid statusbedömning enligt vattendirektivet. De biologiska kvalitetsfaktorerna väger tyngst vid klassificeringen, dock krävs en minskning av näringsämnen för att vi skall kunna uppnå en god vattenstatus.

Gränsöverskridande effekter och måluppfyllelse ska beaktas

Medlemsstaterna ska ta hänsyn till befintliga miljömål på nationell nivå, gemenskapsnivå eller internationell nivå som kan finnas för samma vatten. Miljömål ska utformas så att de är förenliga med varandra och gränsöverskridande effekter ska i möjligaste mån beaktas (marina direktivets artikel 10). Enligt det marina direktivets artikel 5, punkt 2 och artikel 6 ska medlemsstater som delar en marin region eller delregion samarbeta i syfte att uppnå direktivets mål.

För att uppfylla de vattenrelaterade direktivens krav ska Åland bidra till att direktivens målvärden uppnås inom den utsatta tiden i direktiven, det vill säga senast 2027 (enligt vattendirektivet). För att målvärdena ska kunna uppnås i vattenförekomsten Norra Delet krävs minskningar av näringshalterna med 0,5 % för kväve och 8,2 % för fosfor, vilket utgör uppskattningsvis ca 0,056 ton kväve och 0,127 ton fosfor för att god status ska kunna uppnås i aktuell vattenförekomst, baserat på de modeller som landskapsregeringen använder. Även klorofyllhalterna i vattenförekomst 39 befinner sig idag på en måttlig nivå, EK-värde 0,612 (EK-värden för måttlig är mellan 0,35-0,67) och halterna behöver således minska. Den belastning som kommer via strömmar till aktuell vattenförekomst är ganska stor enligt vårt belastningsverktyg vattenwebb, se bilaga 1.

I MKB:n framgår att utsläppen från den planerade fiskodlingsanläggningen I Gustavs beräknas till 24,4 – 45,3 ton kväve/år samt 2,1-3,8 ton fosfor/år, vilket är en stor variation. Landskapsregeringen konstaterar att vattendirektivet inte ger någon möjlighet till produktionsflexibilitet när statusen är sämre än god. I den nya EU-vattendirektivsdomen från maj 2022 framgår att även för kortvariga försämringar kan ett program eller projekt endast beviljas om undantagsreglerna 4.7 a-d i vattendirektivet är uppfyllda¹.

I tidigare Lokaliseringsplan för Finland var kravet för en lokalisering av en punktkälla att statusen ska vara minst god. De vattenrelaterade direktivens statusmål ska beaktas liksom vattendirektivets ickeförsämrings- och förbättrings krav enligt artikel 4. Är statusen måttlig så ska båda kraven uppfyllas och varje procentuell försämring av en kvalitetsfaktor i en vattenförekomst med måttlig status kan bidra till att äventyra uppnåendet av en god status.

¹ EU-dom C-525/20

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:62020CC0525&qid=1645781494842&from=SV>

MKB:ns hänvisningar till Ålands modeller

I kapitel 6.2 beskriver konsulterna de åländska modeller som används, nämligen SMHI:s Å-Hype (landmiljöer) och kustvattenmodell, som tillsammans kallas vattenwebb. I landskapsregeringens vattenwebb (kustvattenmodellen) ingår strömmar som nettoutbyte mellan övriga vattenförekomster, samt atmosfärskt nedfall, belastning från land och även direktutsläpp i form av punktkällor i kustvattenförekomsten. HYPE-modellen som det refereras till är en landbaserad modell, där internbelastning för sjöar och bakgrundsbelastning ingår. Den landbaserade HYPE-modellen beaktar alltså internbelastning för sjöar. Till den delen bör MKB:n korrigeras. Dessutom ska man vid bedömning av kustvatten beakta kustvattenförekomsternas belastning och status. I vattenwebb ingår de provtagningar som landskapsregeringen genomför för varje kustvattenförekomst på Åland. I Förvaltningsplanen för åren 2022-2027 ingår en tabell (31) med den förbättring i procent som krävs för varje näringsämne för att nå god status. Varje kustvattenförekomst bygger på genomförda provtagningar och statusklassificering i enlighet med EUs vattendirektiv. Miljöbyrån önskar påpeka att de värden som presenteras för FICOS respektive vattenwebb bör differentieras bättre i MKB:n. Utdrag från vattenwebb presenteras i bilaga 1, där framgår att den större delen av belastningen i Norra Delet (vf 39) kommer via strömmar (se nettobelastning). Ålands vattenwebb och dess värden bör således beaktas separat i kombination med den förbättring som krävs för både näringsämnen och klorofyll i aktuell kustvattenförekomst. Statusen är måttlig.

Kustvattenförekomst 39 Norra Delet är mycket nära att uppnå god status avseende näringsämnen. Samtidigt riskerar klorofyll-a halten att hamna i lägre klass ifall halterna av näringsämnen ökar i de åländska vattnen.

Värdefull undervattensnatur på Åland

Ålands Nordöstra område har rikliga och viktiga förekomster av naturvärden så som rödalger, blåstång, fleråriga trådalger, (tom ålgräs), östersjövikare (och gråsäl) samt representativa polypsamhällen och noggrannare undersökningar och utredningar krävs, se bilaga 2.

Minister

Alfons Röblom

Vattenbiolog

Susanne Vävare

BILAGOR

1. Utdrag från Ålands vattenwebb för vattenförekomst 39
2. Modellerade och befintlig värdefull undervattensnatur på Åland

Bilaga 1

Kustvattenförekomst 39, Norra Delet. Källa vattenwebb.

Period

2012-2018

Total belastning

	Totalkväve [ton/år]	Totalfosfor [ton/år]
Nettoutbyte med övriga vattenförekomster	2243,914	126,147
Belastning från land	21,235	0,311
Direktutsläpp punktkällor i kustvattenförekomsten	14,083	1,544
Atmosfärsdeposition på vattenytan	454,479	9,430
Summa	2733,712	137,433

Nettoutbyte med övriga vattenförekomster

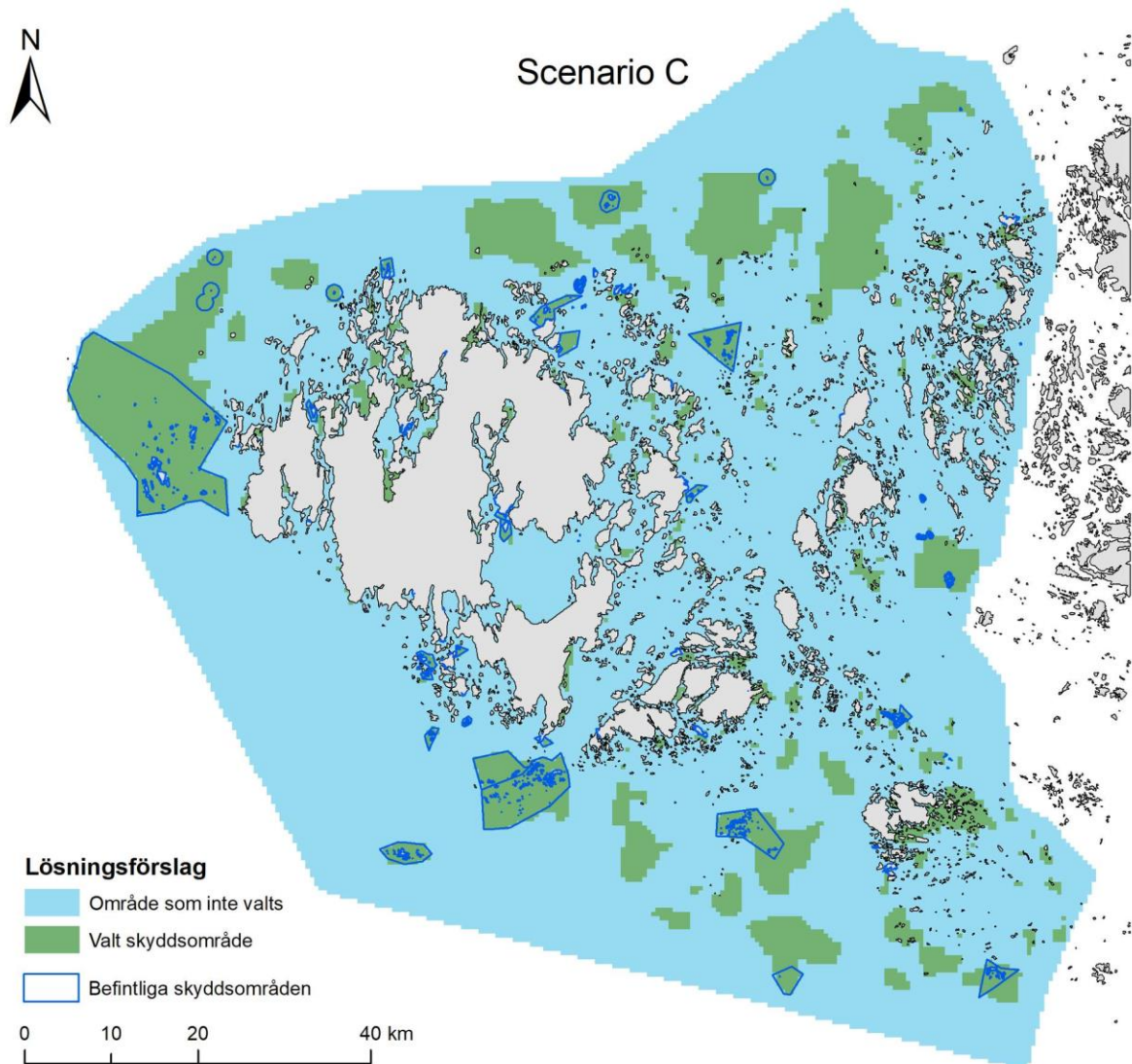
	Totalkväve [ton/år]	Totalfosfor [ton/år]
Inflöde från omgivande vattenförekomster	189894,120	11369,418
Utflöde till omgivande vattenförekomster	187650,206	11243,270
Summa	2243,914	126,147

Belastning från land

	Totalkväve [ton/år]	Totalfosfor [ton/år]
Sjö & Vattendrag	0,043	0,000
Urbant (hårdgjorda ytor)	0,036	0,012
Semiurbant (permeabla ytor)	0,132	0,004
Mosse/kärr/våtmark	0,190	0,005
Skogsmark	3,633	0,066
Brukad mark	0,464	0,021
Betesmark	2,451	0,061
Övrig mark	13,988	0,107
Enskilda avlopp	0,304	0,035
Avloppsreningsverk/industri	0,000	0,000
Internbelastning	0,000	0,001
Summa	21,241	0,312

Bilaga 2

Modellerad och befintlig värdefull undervattensnatur på Åland



Källa: Karteringsprojektet Åland Seemap. Samarbetsprojekt mellan landskapsregeringen och Åbo akademi.